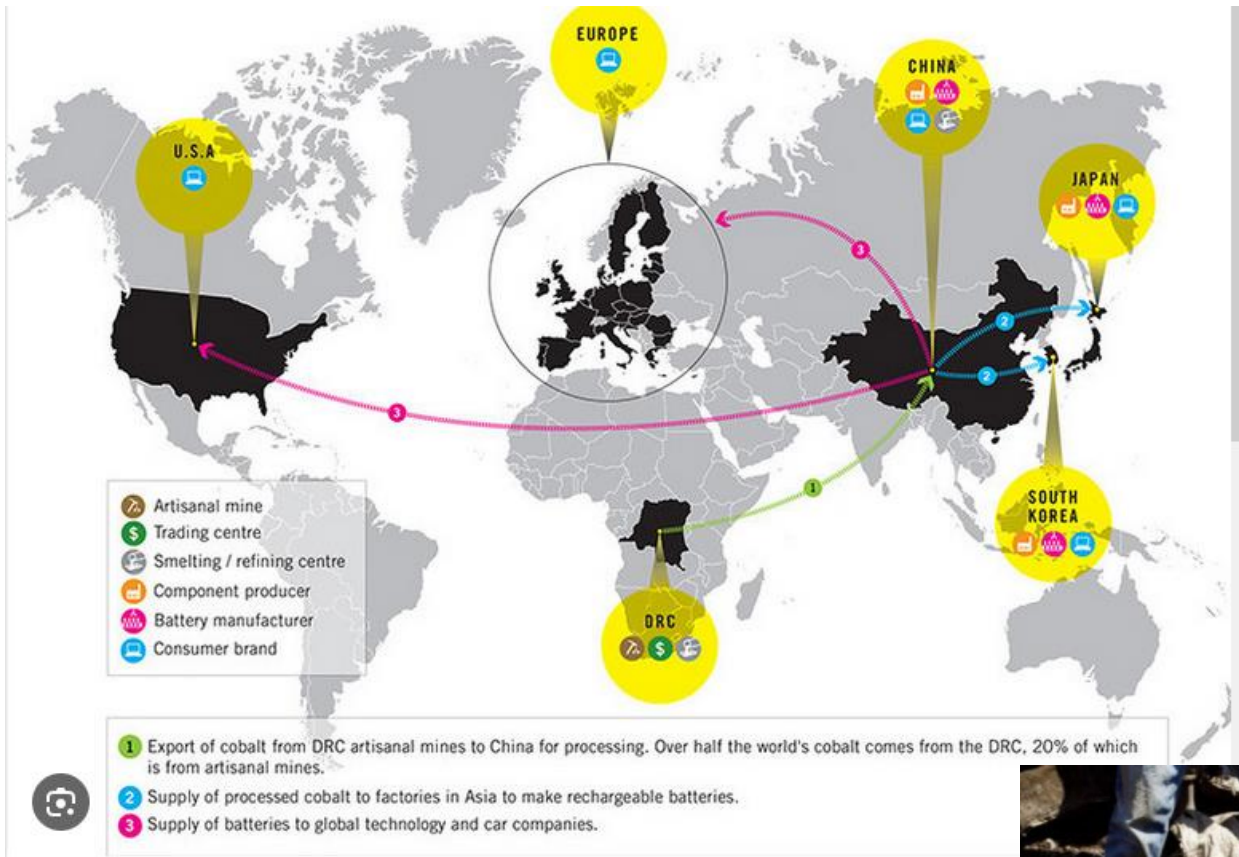

**Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Γεωγραφίας**

Διδάσκων: Δρ. Σπύρος Αναγνώστου

Η Άτυπη Οικονομία

Child labour behind smart phone and electric car batteries

- Ο όρος **Άτυπη Οικονομία (INFORMAL SECTOR)** χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον **K. Hart** στην εισήγηση του που παρουσίασε τον Σεπτέμβριο του **1971** στο *Institute of Development Studies*, στο Πανεπιστήμιο του Sussex της Βρετανίας.
- Αργότερα τον ίδιο χρόνο υιοθετήθηκε ο όρος σε μια έκθεση της **Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, ILO**, για την Κένυα, στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Προγράμματος Απασχόλησης.

- **Ορισμός παραοικονομίας ή σκιώδους οικονομίας :**
- **Παραοικονομία, ή σκιώδης οικονομία, είναι όλες** εκείνες οι οικονομικές δραστηριότητες που δημιουργούν προστιθέμενες αξίες, και για αυτό θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται στο Εθνικό Εισόδημα (National Income), αλλά δεν περιλαμβάνονται τελικά στην επίσημη μέτρηση του εισοδήματος (Schneider, 1986).

- Στον ευρύτερο όρο της **σκιώδους οικονομίας** περιλαμβάνουμε την **εισφοροδιαφυγή**, την **φοροδιαφυγή**, την **φοροαποφυγή**, τη **διαφθορά** η οποία συνυπάρχει και ενισχύεται από την γραφειοκρατία (γρηγορόσημο, ή υπέρβαση/αποφυγή κανονισμών και νομοθεσίας), τις **δωροδοκίες** – την διαφθορά (με σκοπό την αύξηση εισοδήματος), το **λαθρεμπόριο**, τις παράνομες δραστηριότητες όπως εμπόριο ναρκωτικών, όπλων, λαθροδιακίνησης, την πορνεία (όπου είναι παράνομη), την **αδήλωτη εργασία**, ακόμη και την **αυτοκατανάλωση**.

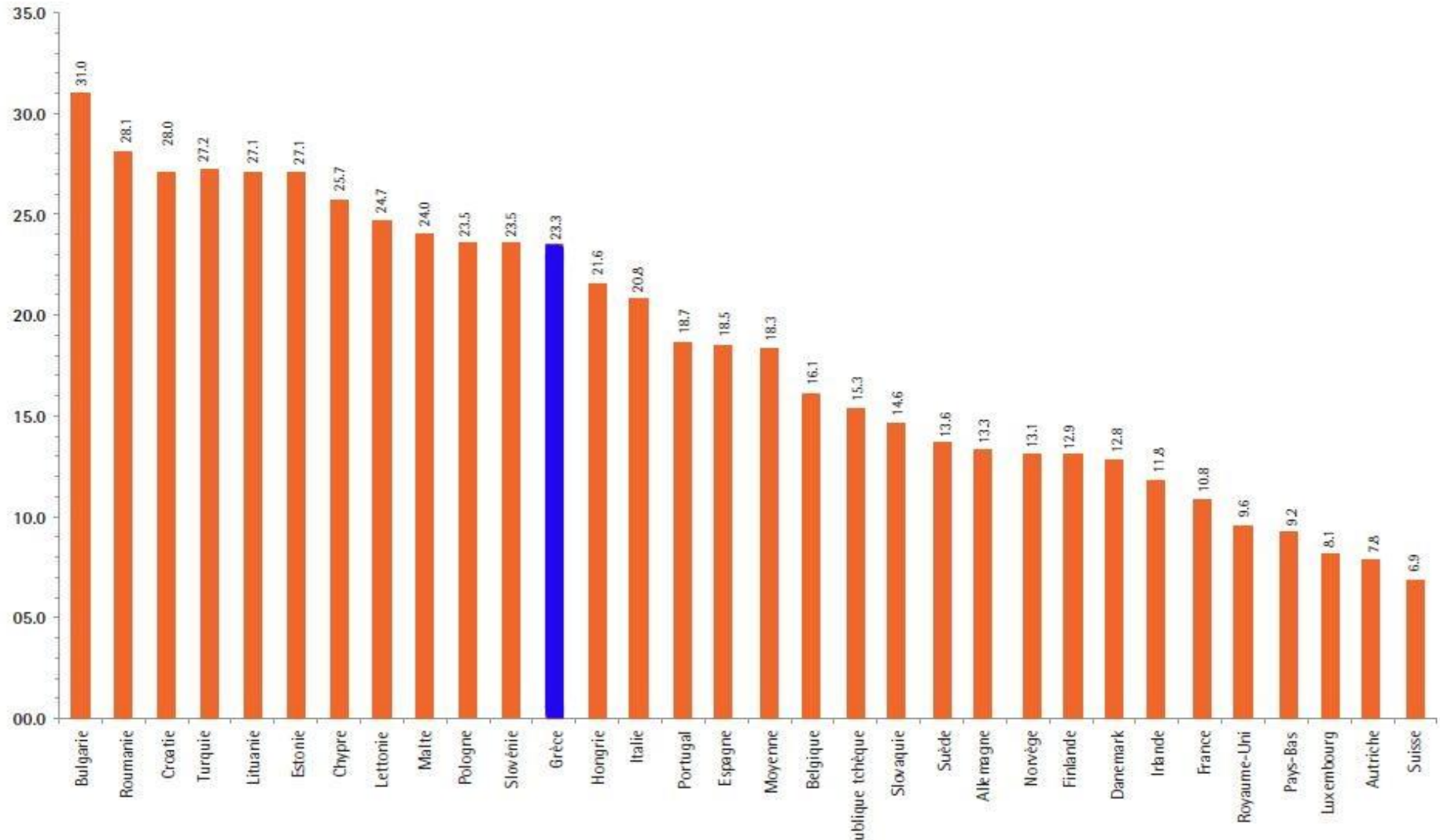
- Η έννοια της οικονομικής δραστηριότητας, λοιπόν, η οποία δεν καταγράφεται, είτε για το λόγο ότι την αποκρύπτουν αυτοί που τη διεξάγουν, είτε για το λόγο ότι οι στατιστικές υπηρεσίες δεν διαθέτουν την κατάλληλη προς αυτό οργάνωση ονομάζεται **παραοικονομία**.
- Αποκαλείται έτσι, πιθανόν για να δώσει στον όρο κάποια χροιά παραβάσεως της εννόμου τάξεως και των κανόνων λειτουργίας της οικονομίας...

Πληθώρα όρων με το ίδιο ή παρεμφερες περιεχόμενο :

- - Ανεπίσημη Οικονομία - Τομέας
- – Μη καταγεγραμμένη Οικονομία - Unrecorded
- – Μη δηλωμένη Οικονομία
- – Μη παρατηρήσιμη Οικονομία - Unobserved
- – Παράνομη Οικονομία
- – Παράλληλη Οικονομία - Parallel
- – Γκρίζα Οικονομία - Grey
- – Υπόγεια Οικονομία - Underground
- – Περιθωριακή Οικονομία
- – Οικονομία του Λυκόφωτος - Moonlight

- Η **Άτυπη Οικονομία ΔΕΝ** αποτελεί μοναδικότητα του Αναπτυσσόμενου Κόσμου.
- Ακόμα και στις χώρες του **ΟΟΣΑ** υπολογίζεται ότι αντιπροσωπεύει το **16 %** του ΑΕΠ.
- Ωστόσο, στις αναπτυσσόμενες χώρες της **Ασίας** και της **Λατινικής Αμερικής** τα μεγέθη του φαινομένου είναι άλλα: Υπολογίζεται ότι αντιπροσωπεύει μεταξύ του $\frac{1}{4}$ και του $\frac{1}{3}$ τού ΑΕΠ τους...
- ...ενώ στην **Αφρική** έχει μοναδικά και κυρίαρχα χαρακτηριστικά...

Η Άτυπη Οικονομία στο ΑΕΠ των χωρών της ΕΕ - 2017

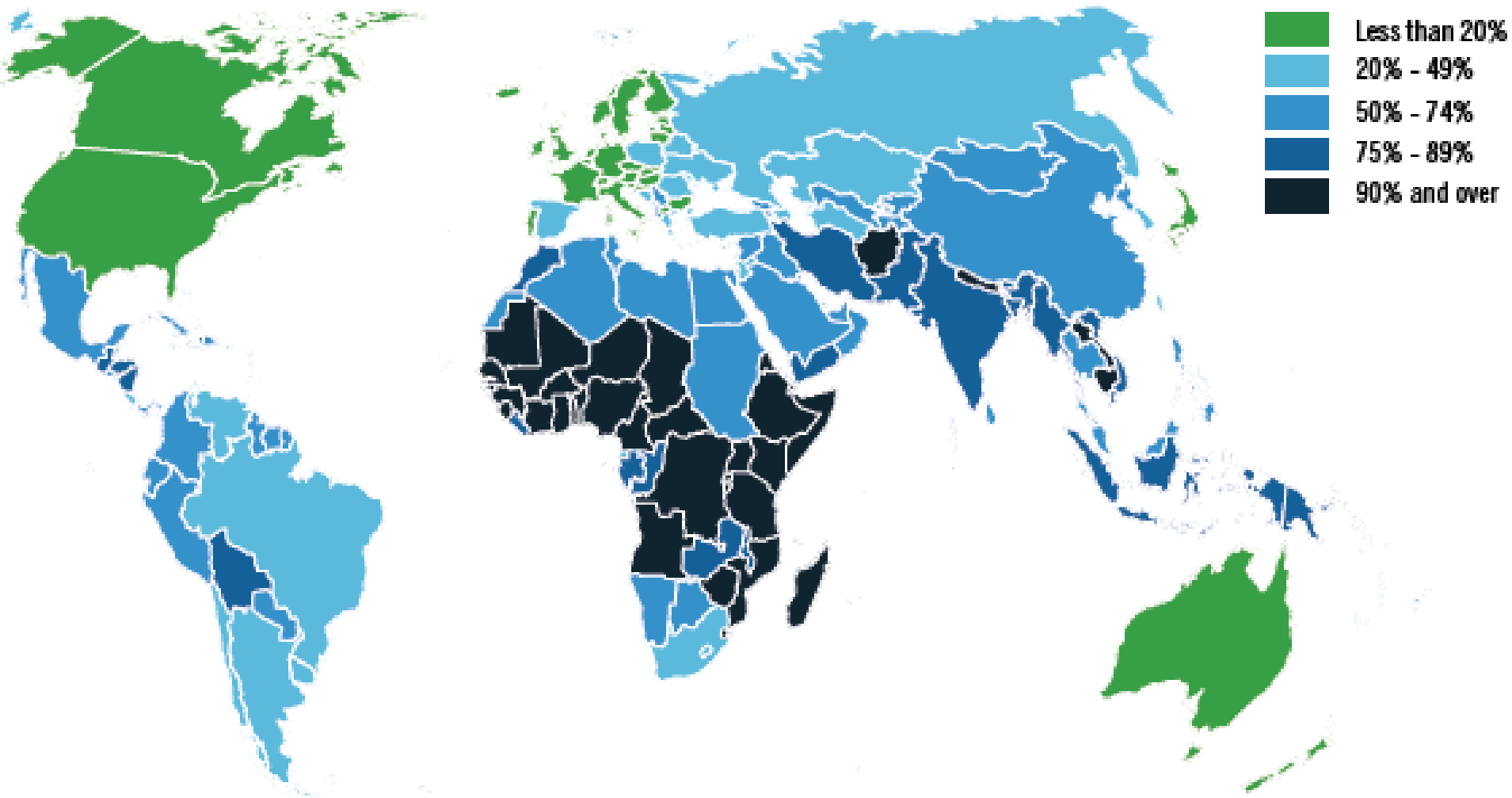
- Περίπου **2 δισεκατομμύρια** από τον απασχολούμενο πληθυσμό παγκοσμίως, άνω των 15 ετών, απασχολούνται στην **άτυπη οικονομία**.
- Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο **61,2 %** της παγκόσμιας απασχόλησης, και είναι άνισα κατανεμημένος στις μεγάλες περιοχές του κόσμου.

Ποσοστά απασχόλησης στην άτυπη οικονομία, 2016

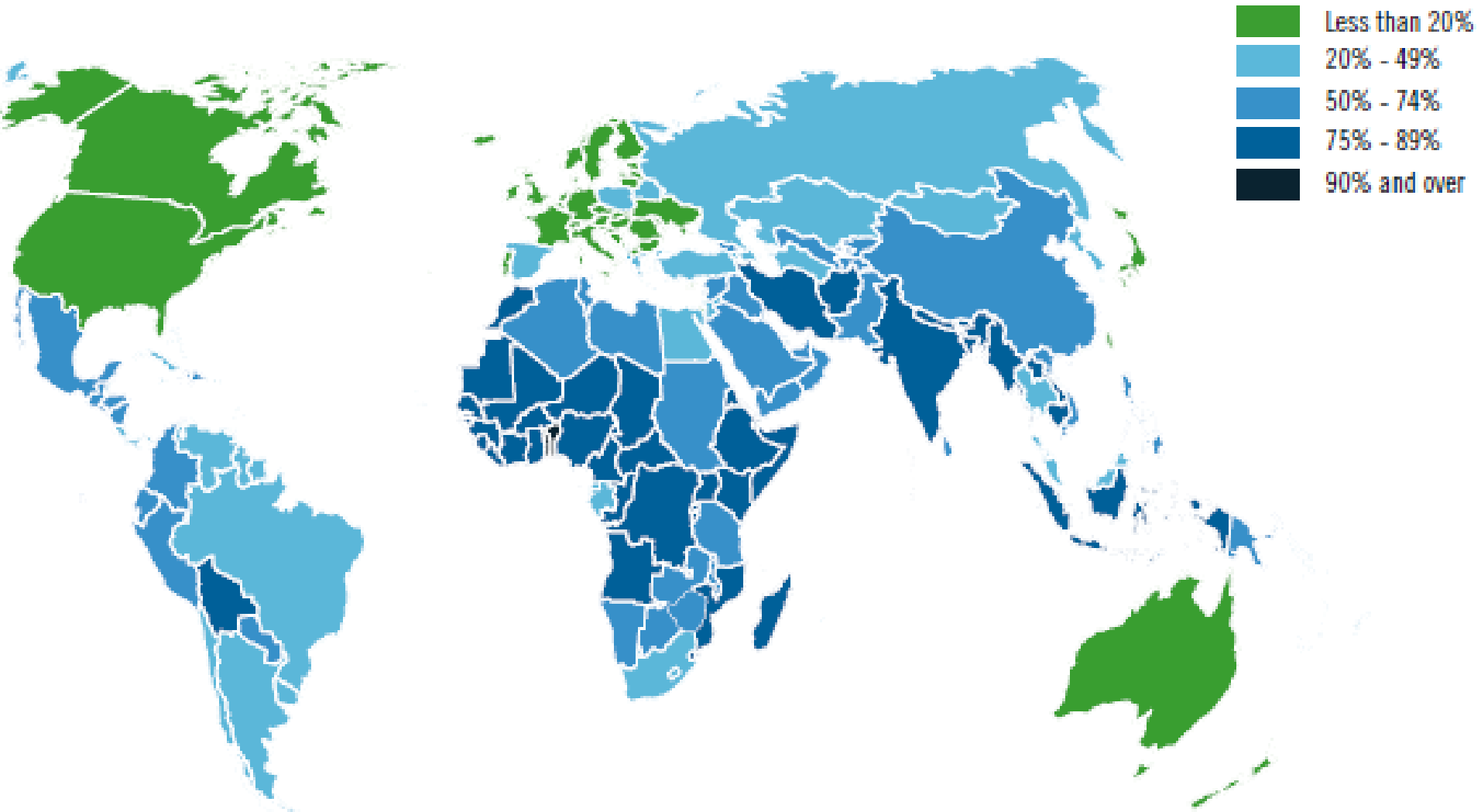
- πηγή: ILO (Διεθνής Οργάνωση Εργασίας)

Αφρική	85,8 %
Ασία & Ειρηνικός	68,2 %
Αραβικές Χώρες	68,6 %
Αμερική	40,0 %
Ευρώπη & Κεντρική Ασία	25,1 %

1. Ποσοστά απασχόλησης στην άτυπη οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, 2016
- πηγή: ILO

2. Ποσοστά απασχόλησης στην άτυπη οικονομία,
μη συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, 2016
– πηγή: ILO

- Οι αναπτυσσόμενες χώρες που δεν διαφοροποιούν τις εξαγωγές τους – κυρίως με το να περνάνε από τις εξαγωγές βασικών προϊόντων και πρώτων υλών, που είναι ευαίσθητες στις διακυμάνσεις των τιμών, σε εξαγωγές ολοκληρωμένων προϊόντων – κινδυνεύουν να εγκλωβιστούν σε ένα μοντέλο εξειδίκευσης το οποίο τους αφήνει λίγες δυνατότητες **καινοτομίας** και αύξησης της **προστιθέμενης αξίας**.

- ...από την άλλη μεριά βέβαια, οι χώρες με υπερ-ανεπτυγμένη **Άτυπη Οικονομία** μπορούν να προσελκύουν συγκεκριμένες κατηγορίες από ξένα κεφάλαια, τα οποία συνδέονται με την ύπαρξη «ανεξάντλητων αποθεμάτων» φτηνού εργατικού δυναμικού.
- Ένας αριθμός από αναπτυσσόμενες χώρες έχουν κατά καιρούς επικαλεστεί το μεγάλο μέγεθος της Άτυπης Οικονομίας τους προκειμένου να παρακινήσουν διεθνείς επενδυτές στο να εκμεταλλευτούν τα φτηνά εργατικά κόστη.

- Σε ό,τι αφορά το εργατικό δυναμικό της Άτυπης Οικονομίας, αυτό ανακυκλώνεται και ανα-τροφοδοτείται και από την επίσημη οικονομία.
- Στις Αναπτυσσόμενες χώρες υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο, 10% περίπου των εργαζομένων χάνουν τη δουλειά τους. Καθώς κατά κανόνα απουσιάζει το Κοινωνικό Κράτος και δεν υπάρχουν επιδόματα ανεργίας, ένα σημαντικό ποσοστό εκείνων που χάνουν την (κανονική) εργασία τους εισέρχονται στην Άτυπη Οικονομία.
- (Βέβαια, πολύ σημαντικά είναι και τα ποσοστά εξόδου απασχολουμένων από την Άτυπη Οικονομία...)

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΤΥΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΠ, 2010

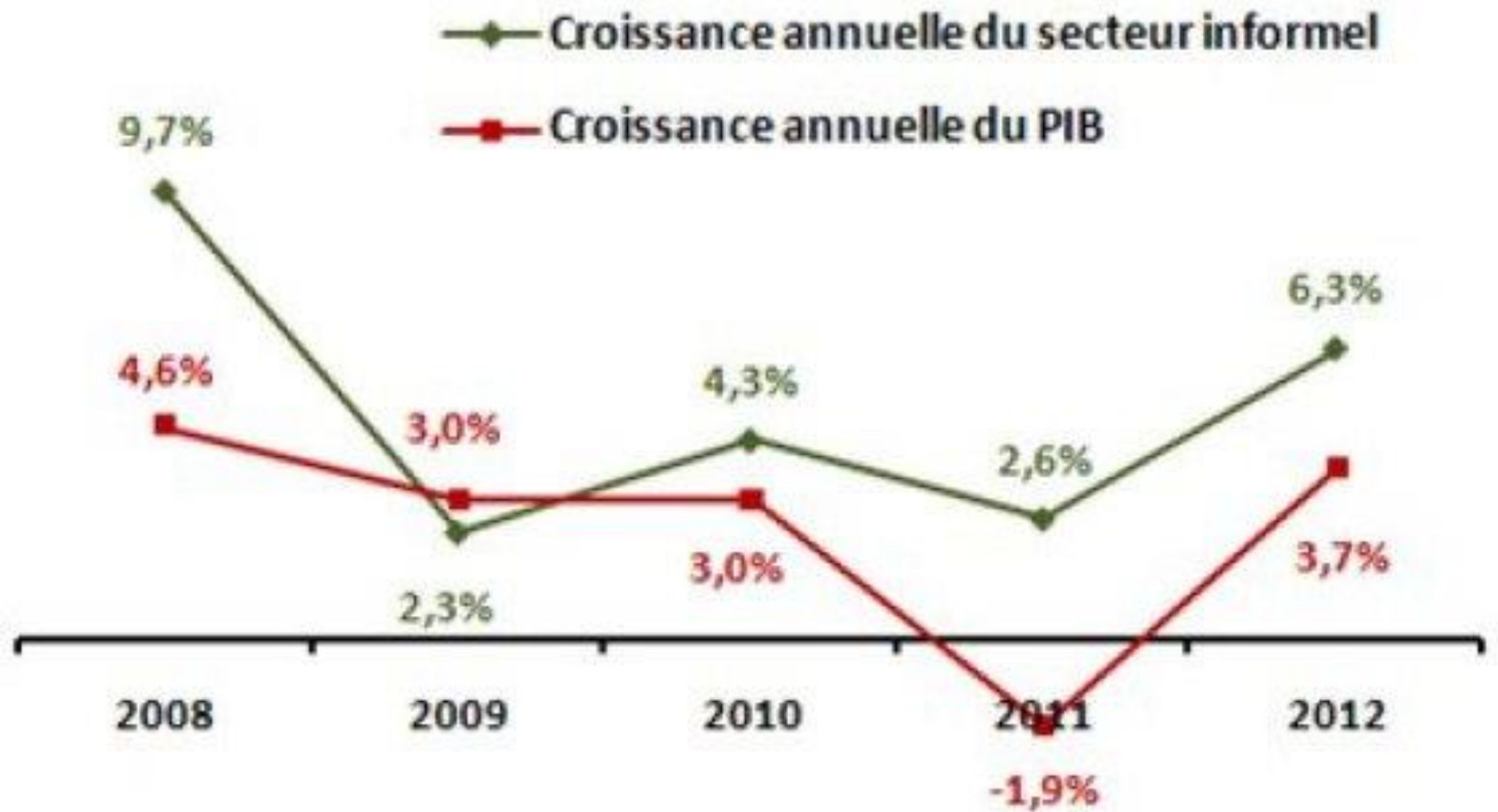
Πηγή: Charmes, 2010

	% ΑΤΥΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΠ	% ΑΤΥΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (πλην ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ) ΣΤΟ ΑΕΠ
Υποσαχάρεια Αφρική	54,7 %	23,7 %
Βόρεια Αφρική	37,7 %	26,3 %
Ασία	23,9 %	21,5 %
Λατινική Αμερική	30,6 %	23,4 %
Καραϊβική	22,2 %	19,7 %
Οικονομίες μετάβασης	21,7 %	11,8 %

1. Η περίπτωση της ΤΥΝΗΣΙΑΣ

- 524.000 επιχειρήσεις σε ένα σύνολο 616.000 είναι παράνομες (85%).
 - Το κεφάλαιο των 524.000 παράνομων επιχειρήσεων υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε 22 δισ. \$
 - Τα ακίνητα της Άτυπης Οικονομίας (κατοικίες, εμπορικά ακίνητα) αντιπροσωπεύουν μια αξία περίπου 93 δισ. \$
 - Το σύνολο δηλαδή των κεφαλαίων και των ακινήτων στις επιχειρήσεις της Άτυπης Οικονομίας φτάνει στα 115 δισ. \$ περίπου...
- (...Αυτό αντιστοιχεί σε 11 φορές την κεφαλαιοποιημένη αξία των επιχειρήσεων που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο της Τύνιδας...)

Joussour

ΤΥΝΗΣΙΑ : Ετήσιοι ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ
και της Άτυπης Οικονομίας

ΤΥΝΗΣΙΑ

(1/4)

2...στην υποσαχάρεια Αφρική...

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΤΥΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΣΤΟ ΑΕΠ
ΜΕΡΙΚΩΝ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ**

ΠΗΓΗ : ΟΟΣΑ, 2008

	% ΑΤΥΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΠ	% ΑΤΥΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (πλην ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ) ΣΤΟ ΑΕΠ
ΜΠΕΝΙΝ	71,6 %	33,6 %
ΜΠΟΥΡΚΙΝΑ ΦΑΣΟ	55,8 %	21,7 %
ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ	43,4 %	24 %
ΓΟΥΪΝΕΑ ΜΠΙΣΑΟΥ	58,8 %	17,5 %
ΜΑΛΙ	61,6 %	24,2 %
ΝΙΓΗΡΑΣ	76,6 %	37 %
ΣΕΝΕΓΑΛΗ	51,5 %	35,1 %
ΤΟΓΚΟ	72,5 %	32,2 %

- **Άτυπη Οικονομία** στην Αφρική – ονομάζεται και **Λαϊκή Οικονομία**.
- Αποτελεί έναν τρόπο ζωής –και τρόπο επιβίωσης- των αστικών πληθυσμών, για τους οποίους εξασφαλίζει την ικανοποίηση όλων των βασικών αναγκών:
- **Διατροφή – κατοικία – ένδυση - κατάρτιση – υγεία – μετακίνηση**.
- Αφορά μεγάλη γκάμα δραστηριοτήτων :
- διατροφής (διανομή – ετοιμασία – εστίαση)
- προσωπικών υπηρεσιών *,
- υπηρεσιών επιδιόρθωσης,
- επαναχρησιμοποίησης-ανακύκλωσης

- Ανάπτυξη και μικρών βιοτεχνιών της **Άτυπης Οικονομίας**
 - - χρησιμοποιούν πρώτες ύλες που προέρχονται ταυτόχρονα από τοπική παραγωγή και από τον (επίσημο) βιομηχανικό τομέα
 - - χαρακτηρίζονται **υβριδικές τεχνολογίες**, καθώς δεν ανήκουν ούτε στις παραδοσιακές ούτε στις σύγχρονες...
- (Π.χ., στο Κονγκό, αμέτρητες μονάδες παραγωγής σαπουνιού, με καυστική σόδα που φέρνουν από την Κινσάσα και με έλαιο καρύδας που παράγεται επί τόπου...)

- Η μελέτη του ΟΟΣΑ για τις μεγάλες πόλεις των 8 χωρών της **UEMOA**, Κοτονού, Ουαγκαντούγκου, Αμπιτζάν, Μπαμακό, Νιαμεί, Ντακάρ και Λομέ, έδειξε ότι :

- τα $\frac{3}{4}$ των μονάδων της Άτυπης Οικονομίας απασχολούν ένα μόνο άτομο, ενώ
- μόλις το 7% πάνω από 3 άτομα.
- (Ο μέσος όρος ήταν μόλις 1,5 άτομα)

- Σε μια συστηματική κατηγοριοποίηση (ΟΟΣΑ, 2008*) :
- Άτυπη Οικονομία **Παραγωγής** (περιαστική γεωργία, επιπλοποιία ξύλου και μετάλλου, οικοδομή, κλπ)
- Άτυπη Οικονομία **Τέχνης** (κοσμηματοποιία, γλυπτική, υφαντουργία, κοπτική, κέντημα, δερμάτινα είδη, ζωγραφική κλπ)
- Άτυπη Οικονομία **Υπηρεσιών** (λαϊκή εστίαση, αστικές συγκοινωνίες, κόμμωση, ραπτική, επιδιορθώσεις, κλπ)
- Άτυπη Οικονομία **Ανταλλαγών** (διανομή, εμπόριο, συνάλλαγμα, κλπ)

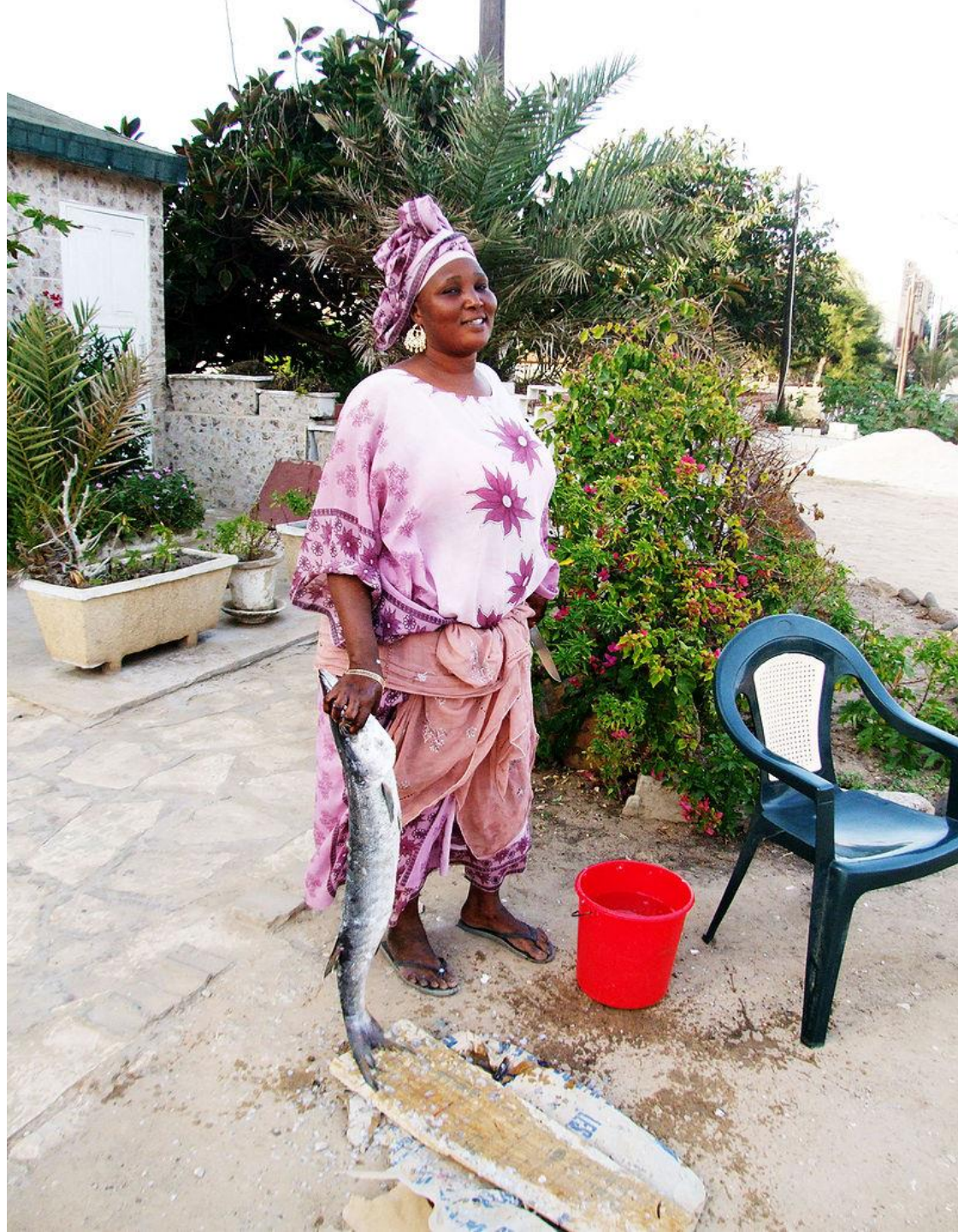
(*) OCDE, *Rapport Afrique de l'Ouest 2007-2008*

Mechke – Σενεγάλη:
πώληση ελαστικών στην άκρη του δρόμου

Yoff – Σενεγάλη
(βόρειο Ντακάρ)

Πώληση ψαριών
... κατ' οίκον

- Σύμφωνα με μελέτη του **ΟΟΣΑ**,
- 4 βασικές επιπτώσεις της Άτυπης Οικονομίας στις εμπορικές και μακρο-οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας:
 - - τείνει να μειώσει τον βαθμό διαφοροποίησης των εξαγωγών
 - - περιορίζει το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων, και επομένως την παραγωγικότητα
 - - συμβάλλει στην διαιώνιση της φτώχειας, καθώς εμποδίζει την αναδιανομή των θέσεων απασχόλησης στην επίσημη οικονομία
 - - επιτρέπει ωστόσο την προσφορά ενδιάμεσων αγαθών και υπηρεσιών σε καλές τιμές, το οποίο επιτρέπει σε επιχειρήσεις της επίσημης οικονομίας να είναι πιο ανταγωνιστικές στις διεθνείς αγορές.

- Η **Άτυπη Οικονομία** αποτυπώνει ουσιαστικά την αντίσταση των κοινωνιών με χαμηλή παραγωγικότητα, απέναντι στις εξωτερικές απειλές.
- Σε έναν μεγάλο βαθμό, η ανάπτυξη της μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί και μια απάντηση στην πρόκληση της δημογραφικής αύξησης, δηλαδή της ζήτησης εργασίας, συχνά εις βάρος της συσσώρευσης κεφαλαίου.
- Σημαντικός ο ρόλος της στην Γυναικεία Απασχόληση, ιδιαίτερα στην υποσαχάρεια Αφρική

Examples of common source and destination regions for illicit trade

Χάρτης των ΜΚΟ για διακινητές – Τα τουρκικά “Λευκά Κράνη” στη Λέσβο

14/05/2020

Αν η Deutsche Bank άνοιγε υποκατάστημα στα Ψαρά, δεν θα ήταν κάτι παράξενο; Ποιοι συνειρμοί, αλήθεια, θα δημιουργούνταν; Το γεγονός ότι ένας οργανισμός με ετήσιο προϋπολογισμό κοντά στα 4 δισ. δολάρια (περισσότερο από τα μισά προέρχονται από δωρεές ΗΠΑ 1.450.360.238 δολάρια, Γερμανία 476.918.668 δολάρια, ΕΕ 436.036.986 δολάρια – προϋπολογισμός 2017) ανοίγει “υποκαταστήματα” σε πέντε ακριτικά ελληνικά νησιά πρέπει να μας χαροποιήσει;

Moria White Helmets

8 Μαΐου στις 10:22 μ.μ. · 🌐

Today we started a new project **on our new land** which will host Moria Academy 🌟

Even with this, our team continue to do our other projects, keeping the land clean, and the grass short. We are Moria White Helmets, and we are at your service 🙏

Евхаристия!

